

ändå var han endast en enkel bonde i en mycket avlägsen skogsbygd invid norska gränsen.

Men Värmland har också på senare tid varit i den lyckliga situationen, att det haft kyrkogårdsanläggare, som förstått sig på huru en gammal kyrkogård skall restaureras och en modern anläggas. Trädgårdskonsulent *Edvard Jakobsson* och trädgårdsarkitekt *Sam. Kaldén* äro de mest anlitade och värda allt beröm och

flera av deras kyrkogårdar har redan varit avbildad i denna tidsskrift.

När man sett en del av al det vackra, som finnes inom landskapets gränser, förstår man väl den gamle lundaprofessorn (Bördig från Värmland), som nu sover sin sista sömn på *Arvika* vattenomflutna kyrkogård. På hans gravsten läser man följande ord: »Han älskade Värmland, sin sköna hembygd, och önskade at vila i dess jord«.

Kirkegårdens redskaber og maskiner

Kirkegårdsinspektør Aage Fich

VI. Hækklippemaskiner.

Hækklipning repræsenterer en meget væsentlig arbejdsydelse og dermed bekostning ved vedligeholdelse af kirkegårdens plantninger og gravsteder.

Ikke underligt, at man overalt spejder efter gode maskiner til klipningen og adskillige steder mener at have fået dem

Til vurdering af maskinernes arbejdsmæssige værdi må knyttes en kritisk vurdering af klipningens kvalitet.

At tale om hækklippemaskiner er omtrent som at stikke hånden i en hvepse-rede. Det er karakteristisk, at næsten alle kirkegårdsledere hævder, at netop deres maskine er den mest stabile, den mest yderige, den mest håndterlige og i længden den billigste type, der findes på markedet.

En sådan indstilling lader spørgsmålet åbent om vurderingens objektivitet.

Det tør dog vist siges, at: der findes endnu ingen maskine, hvor-med man kan klippe alle slags hække eller indfatninger i samme klippekvalitet, som præsteres af en øvet mand med saks,

der findes endnu ingen maskine, som forener ringe vægt med fuld bevægefrihed, der findes endnu ingen maskine, som er fuldt stabil under års brug, samt der findes endnu ingen maskine, som gør håndklipping overflødig,

og kører maskinerne med strøm fra generatorer, giver disse ofte en uudholdelig støj.

Det tæller dog på aktivsiden, at: enhver maskine har sit begrænsede ar-

bejdsområde, indenfor hvilket den kan udnyttes fuldt ud; arbejder man på reelle hæksider, kan klippearbejdet fremmes betydeligt,

den sæsonmæssige vanskelighed ved gennemførelse af arbejdet kan i nogen måde afbødes med brug af hækklippemaskiner,

prisen på maskinerne kan vel synes stor, men er i forhold til lønningsudgiften underordnet,

generatorernes udblæsningsstøj kan neddæmpes eller strømmen tages fra lysnet.

Fremhævelse af enkelte maskinmærker kan ikke ske i nærværende artikelserie. Det må tilrådes fremtidige købere nøje at opveje de forskellige principper mod hverandre, og når man har bestemt sig for arbejdsprincippet da at vurdere de forskellige mærkers fortrin eller mangler. Det er dog muligt at foretage en almindelig vurdering af maskintyperne.

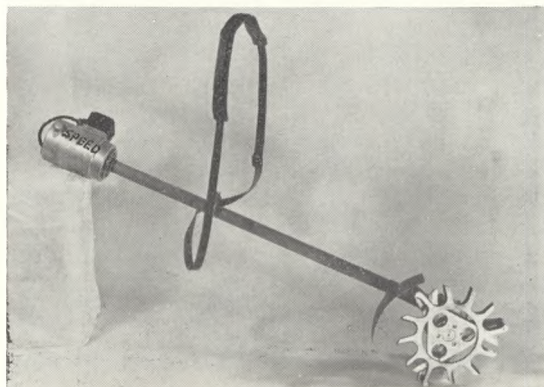

Fig. 64.
Hækklippemaskinen
Speed.
Foto: Hertz.

De maskiner, der for tiden er til rådighed, kan stort set deles i to grupper, nemlig dels med roterende skæreanordning og dels med frem- og tilbagegående kamkniv.

Maskiner med roterende skæreanordning kan have 2 knive løst anbragt i enderne af en stærkt roterende arm, som dækkes af en metalskærm mod brugeren. De synes vanskelige at manøvrere i en jævn klippeflade.

Maskiner med en roterende 3-grenet kniv, som drejer klods op ad en lignende fastsiddende kniv. Skæreagregatets to dele skal være planslebne på de sider, der vender mod hinanden. Skæreagregat og motor er anbragt i hver sin ende af et stålør på ca. 100 cm længde, hvori akslen er anbragt i kugle- eller rullelejer. Ophængningen sker ved skulderrem fra en bøjle omtrent på rørets midte. Maskinens fortrin er stor skærehastighed, stor manøvrerdygtighed, fin gang ikke mindst på strøm fra lysnet og den forholdsvis lethed ved brug af tynde el-ledninger med gummi-belægning, ulempen dens vægt på ca. 8 kg, der dog ikke virker afskrækkende, når skulderrem bruges.

Af maskiner med frem- og tilbagegående kamkniv (såkaldte »fingerklippere«) findes et stort antal typer, som drives direkte af el-motor, ved trykluft eller ved olietryk. Det er en almindelig opfattelse, at skærehastigheden er for ringe, men bl. a. en type med olietryk har gjort denne antagelse til skamme, idet den arbejder godt med relativ lav skærehastighed.

Kniven kan være anbragt i et cirkulært håndgreb, — fordel: let at manøvrere, styret ved to håndgreb, — fordel: lettere at styre ved klipning i højden, eller anbragt vinkelret på en styrestang med to håndgreb — fordel: arbejdsstillingen synes god, og man kan foruden den sædvanlige stilling plant med klippefladen også let manøvrere med kamkniven vinkelret på den, hvilket kan være fordelagtigt på høje løvhække.

Om alle af denne type synes det at gælde, at kniven for let viger uden om småkviste på løse hække. Det skyldes tilsyneladende den nødvendige ringe afstand mellem skæreagregatets fastsiddende kamme. Hvis afstanden mellem dem blev forøget, ville klippefladen blive hakket.

Drives kniven ved luft- eller olietryk,

opnås den betydelige fordel, at trykstyrken på kniven er stor og jævn, hvorved fingertykke grene kan afklippes, men det er jo ikke den slags hække, vi har på kirkegårdene, og tilmed forekommer brugen af de tykke luft- eller olieførende gummislanger betænkelig, da de ved manglende agtpågivenhed let slæbes hen over blomsterbede.

At kirkegårdene må gå over til hækklipping med maskiner er en given ting. Det kunne være ønskeligt, at arbejdsbesparelsen herved var større, end tilfældet er. 3 mands arbejde ved hjælp af maskine må forekomme at være et rimeligt mål; men det synes endnu ikke muligt at nå hertil, når kvalitetskravet holdes højt.

Det er med hækklippemaskine afgørende, hvem der betjener den. En mand, som vil interessere sig for hurtigt og smukt arbejde, synes ikke at nå væsentlig over en halvering af arbejdstiden; men det er jo i sig selv også begrundelse nok for anvendelse af maskine.

De krav, som i det foregående er opstillet, gælder kun for så lokale områder som kirkegårde. Det er givet, at man med mindre omhu med hensyn til klipningens kvalitet, f. eks. på grove løvhække i plantager, større haver, parker o. s. v. kan opnå væsentlig større besparelse ved brug af egnede maskiner.

I denne forbindelse melder sig spørgsmålet om kraftkilden. Hvor det er muligt, må det tilrådes at bruge strøm fra lysnet for at undgå støj.

Bruges generatorer, må de støjdæmpes mest muligt. Der er nu fremkommet meget lidt støjgivende generatorer drevet af små benzinmotorer og monteret ved gummiophængning i rørramme. De bør ubetinget foretrækkes.

Hvad fremtiden vil bringe af *forbedrede* hækklippemaskiner, kan endnu ikke øjnes. Som maskinerne er nu, er de fleste brugelige (om end ikke alle lige gode). Den fine kvalitet af håndklipping beror på, at saksens kæber arbejder *mod* hinanden i et V-formet klip, og dette har man kun i ringe grad kunnet efterligne i de nu brugelige typer.

Er det da en helt urimelig tanke, at fremtiden i højere grad vil bringe maskinernes udformning i retning af samme princip, som ligger til grund for rundsave eller pålægsmaskiner?